

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/polskie-podziemie-niepodleglos/lownik-i-biogramy-post/155357,Bronski-Zdzislaw-Uskok-19121949.html>

26.04.2024, 10:14

Broński Zdzisław „Uskok” (1912-1949)

Kpt. Zdzisław Broński „Uskok” (1912-1949), ur. 24 XII 1912 r., Radzic Stary, pow. Lubartów, woj. lubelskie. Pochodził z rodziny chłopskiej. Udało mu się ukończyć gimnazjum w Lublinie, ale bez uzyskania świadectwa dojrzałości. Przed wojną działał w organizacji młodzieżowej ZMW „Siew”. We wrześniu 1939 r. walczył na Pomorzu w szeregach 50. pp, jako dowódca plutonu. Wycofywał się nad granicę polsko-niemiecką aż w okolice Grudziądza, gdzie dostał się do niewoli niemieckiej. Osadzono go w stalagu Hammerstein (Czarne), skąd zbiegł wraz ze współtowarzyszem w październiku 1940 r. Powrócił do rodzinnej wsi, gdzie gromadził wokół siebie młodych ludzi i szkolił ich w kwestiach wojskowych. Na początku 1942 r. wraz z tą grupą znalazł się w szeregach AK, obejmując dowództwo plutonu w I Rejonie Obwodu Lubartów. Jesienią 1943 r. objął dowództwo nad oddziałem partyzanckim złożonym ze „spalonych” członków AK. W czasie akcji „Burza” był w składzie 3. Kompanii IV Batalionu 8. ppLeg. AK. Stoczył liczne potyczki z oddziałami niemieckimi. Za odwagę został odznaczony Krzyżem Walecznych. Po wkroczeniu Armii Czerwonej rozformował jednostkę, ale pozostał w konspiracji, ścigany przez UB i NKWD. Na skutek nasilających się prześladowań członków podziemia wiosną 1945 r. ponownie odtworzył liczący 30-40 żołnierzy oddział partyzancki, podporządkowany AK-DSZ-WiN i mjr. Hieronimowi Dekutowskiemu „Zaporze”. Od czerwca 1945 r. dowódca wszystkich oddziałów zbrojnych w Obwodzie Lubartów DSZ-WiN. Przeprowadził szereg udanych akcji przeciwko administracji komunistycznej i oddziałom KBW. Nie skorzystał z amnestii wiosną 1947 r. Odznaczony Krzyżem Virtuti Militari V kl. Jego oddział aktywnie operował w paru kiluosobowych patrolach zbrojnych. We wrześniu 1947 r., po wyjeździe mjr. „Zapory”, objął dowództwo nad grupami zbrojnymi na północ od Lublina. Większość czasu spędzał w bunkrze w miejscowości Dąbrówka k. Łęcznej. 21 maja 1949 r. miejsce jego pobytu zostało otoczone przez grupę operacyjną UB-KBW. W beznadziejnej sytuacji popełnił samobójstwo. Pochowany w nieznanym miejscu. W czasie pobytu w bunkrze spisywał pamiętniki, które odnaleziono i opublikowano w 2004 r., 55 lat po jego śmierci, a następnie w 2014 r. Stanowią one unikatowe źródło do badania motywacji i postaw żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego i ówczesnego społeczeństwa. 5 III 2008 r. odznaczony pośmiertnie przez prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Opcje strony